

Prof. habil. dr. Vilenas VADAPALAS
Buvęs Europos Sąjungos
Bendrojo Teismo teisėjas
El. p. *vilenasvadapalas@yahoo.com*

IEŠKINYS EUROPOS SĄJUNGOS BENDRAJAME TEISME

Straipsnyje analizuojami svarbiausi klausimai, išskylantys pareiškiant ir nagrinėjant ieškinius Europos Sąjungos Bendrajame Teisme. Bendrasis Teismas suformavo gausią jurisprudenciją dėl reikalavimų, keliamų ieškiniui, visų pirma dėl Bendrojo Teismo kompetencijos nagrinėti ieškinį, jo motyvavimo ir priimtinumą. Daugelis šių reikalavimų yra imperatyvūs, o jų nesilaikant ieškinys gali būti atmestas. Autorius nagrinėja ES Bendrojo Teismo kompetenciją nagrinėti ieškinį, bendrus reikalavimus ieškiniui, taip pat ieškinio priimtinumą sąlygas: tinkamą ieškinio pareiškimo laiką, tinkamą ieškovą ir atsakovą, tinkamą ieškinio dalyką.

Taikant Europos Sąjungos teisės normas didelę praktinę reikšmę turi ne tik materialinės ES teisės normos, tapusios Lietuvos nacionalinės teisės dalimi, bet ir proceso ES teismuose normos. Europos Sąjungos teismuose – Teisingumo Teisme ir Bendrajame Teisme¹ – daugėja bylų, reikšmingų Lietuvai, jos piliečiams bei juridiniams asmenims. Viena svarbiausių bylų kategorijų yra bylos ES Bendrajame Teisme. Ypač svarbios šio Teismo nagrinėjamos ekonominio pobūdžio bylos tokiose srityse kaip konkurencija, valstybės pagalba, ES prekių ženklai ir dizainas, cheminių medžiagų ir vaistų registracija, Muitų sąjunga ir bendrasis muitų tarifas, Europos struktūriniai ir investicijų fondai. Pastaruoju metu Bendrajam Teismui pateikta daug ieškinių dėl ribojamųjų priemonių bendros užsienio ir saugumo politikos srityje: lėšų užšaldymo, kreditų draudimo, embargo, draudimo atvykti į ES ir kt.

---

¹ Nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. ES Tarnautojų teismas sujungtas su Bendruoju Teismu ir septynios Tarnautojų teismo teisėjų pareigybės perkeltos į Bendrąjį Teismą. Tarnautojų teismui žinybingos bylos bus nagrinėjamos Bendrajame Teisme.

EUROPOS SAJUNGOS BENDROJO TEISMO KOMPETENCIJA NAGRINĖTI IEŠKINIŲ

ES Bendrasis Teismas turi kompetenciją nagrinėti fizinių ir juridinių asmenų tiesioginius ieškinius dėl ES institucijų, įstaigų ir organų privalomų aktų panaikinimo, jų neveikimo ar padarytos žalos atlyginimo, dėl ES sudarytų kontraktų. Didelę dalį jo nagrinėjamų ieškinių sudaro ieškiniai prieš Vidaus rinkos derinimo tarnybos sprendimus dėl Bendrijos prekių prekių ženklų registravimo. Bendrasis Teismas taip pat nagrinėja valstybių narių ieškinius prieš Komisiją ir Tarybą. Sujungus Bendrąjį Teismą su Tarnautojų teismu, nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. tarnautojų bylos bus perduotos nagrinėti Bendrajam Teismui.

2015 m. liepos 1 d. įsigaliojo naujasis Bendrojo Teismo procedūros reglamentas² (toliau vadinama – Procedūros reglamentas) ir nauji taikymo dokumentai (Bendrojo Teismo procedūros reglamento praktinės vykdymo nuostatos).

Naujasis Procedūros reglamentas turi daug naujų nuostatų, kurios leis Bendrajam Teismui padidinti procedūrų efektyvumą ir išspręsti su bylų skaičiaus augimu susijusias problemas. Kaip pavyzdžius galima nurodyti galimybę intelektinės nuosavybės bylas paskirti vienam teisėjui, galimybę priimti sprendimą nerengiant posėdžio, įstojimo į bylą tvarkos griežtesnį reglamentavimą ar informacijos arba dokumentų, susijusių su Sąjungos ar valstybių narių saugumu, tvarkymą. Ieškinio reikšmė procese išauga taip pat dėl didėjančio bylų skaičiaus. Bendrasis Teismas vis dažniau nusprendžia, kad antrą kartą pasikeisti pareiškimais (ieškovo dubliku ir atsakovo tripliku) nebūtina, kad sprendimas priimamas nerengiant žodinės proceso dalies, kai nė viena pagrindinių šalių to neprašo ir Teismas mano, kad bylos medžiagoje yra pakankamai informacijos.

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau vadinama – SESV) 263 str. 1 pastraipą ES Teisingumo Teismas prižiūri įstatymo galią turinčių teisės aktų teisėtumą. Bendrajame Teisme pareiškus ieškinį dėl SESV 263 straipsnyje numatyto akto panaikinimo, jo kompetencija apsiriboja visų pirma ginčijamo akto teisėtumo patikrinimu (Bendrojo Teismo sprendimas byloje *Portovesme prieš Komisiją*, T-291/11, EU:T:2014:896, 44 punktą)³. Šioje teisejoje, be to, taikomas principas *ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat* – įrodymų našta tenka tam, kas teigia, o ne tam, kas

---

² Europos Sąjungos oficialusis leidinys (OL L 105, p. 1).

³ Išimtis yra bylos dėl Komisijos paskirtų baudų, kuriose Bendrasis Teismas ir Teisingumo Teismas turi visišką jurisdikciją. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių 31 straipsnis (Teisingumo Teismo atliekamas peržiūrėjimas) ryšium su tuo nustato: „Teisingumo Teismas turi neribotą jurisdikciją peržiūrėti sprendimus, kuriais Komisija yra nustačiusi vienkartinę ar periodinę baudą. Jis gali panaikinti, sumažinti ar padidinti skirtą vienkartinę ar periodinę baudą.“

neigia⁴. Ieškinio motyvavimas tokioje situacijoje yra esminis proceso reikalavimas. Jis ypač svarbus tose srityse, kur ES institucijoms pripažįstama diskrecijos teisė priimant teisės aktus, pavyzdžiui, ekonominių ir finansinių sankcijų srityje. Institucijos pagal joms suteiktą kompetenciją ir pagal galiojančias teisės normas turi tam tikrą vertinimo laisvę, t. y. diskreciją spręsti, kokio turinio aktą priimti. Bendrasis Teismas sprendime byloje T-284/08, *People's Mojahedin Organization of Iran prieš Tarybą*, EU:T:2008:593, 55 punkte nurodė, kad ši diskrecija ypač taikytina svarstant institucijos galimybes (kompetenciją), kuriomis šie sprendimai yra pagrįsti. Tačiau nors Bendrasis Teismas pripažįsta Tarybos diskreciją šioje srityje, tai nereiškia, kad jis negali atlikti šios institucijos susijusių duomenų aiškinimo kontrolės. Iš tikrųjų Bendrasis Teismas turi patikrinti ne tik pateikiamų įrodymų faktinį teisingumą, jų patikimumą ir nuoseklumą, bet ir tai, ar šie įrodymai apima visus esminius duomenis, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant padėtį, ir ar jie gali pagrįsti jais remiantis padarytas išvadas.

Ieškinyi turi didelę reikšmę procese taip pat ir dėl to, kad įrodymai ir pasiūlymai pateikti įrodymų pateikiami pirmą kartą pasikeičiant pareiškimais (ieškiniu ir atsiliepimu į ieškinį). Vėlesnis įrodymų pateikimas turi būti pateisintas. Be to, vykstant procesui negalima remtis naujais pagrindais, nebent jie pagrindžiami teisinėmis ir faktinėmis aplinkybėmis, kurios tapo žinomos vykstant procesui. Kai aktas, kurį prašoma panaikinti, visiškai ar iš dalies pakeičiamas kitu aktu, kurio dalykas tas pats, prieš pasibaigiant žodinei proceso daliai ieškovas gali patikslinti ieškinį.

Procesas Bendrajame Teisme ir Teisingumo Teisme nemokamas. Be to, kiekvienas asmuo, kuris dėl savo ekonominės situacijos iš dalies arba visiškai negali sumokėti su procesu susijusių išlaidų, turi teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą. Dėl nemokamos teisinės pagalbos prašymo sprendžia Bendrojo Teismo pirmininkas priimdamas nutartį. Iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

BENDRI REIKALAVIMAI IEŠKINIAMS

Pagal ES Teisingumo Teismo statuto 21 str. ir Procedūros reglamento 76 str. „Ieškinio turinys“ ieškinyje nurodoma:

- a) ieškovo pavardė arba pavadinimas ir adresas;

---

⁴ Teisingumo Teismas sprendime byloje „*Eturas*“ UAB ir kt. prieš Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybą, C-74/14, EU:C:2016:42, 3 punkte nurodė, kad pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 2002 m. gruodžio 16 d. dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 5 punktą šalis ar institucija, tvirtinanti, kad esama kartelio ar piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, privalėtų tai įrodyti vadovaudamasi reikiamomis teisės normomis. Įmonė ar įmonių asociacija, apkaltinta pažeidimu ir norėdama apsiginti, turi vadovautis teisės į gynybą sąlygomis (OL L 1, 4.1.2003, p. 1).

- b) ieškovo atstovaujančio asmens statusas ir adresas;
- c) pagrindinė šalis, kuriai pareikštas ieškinys;
- d) ginčo dalykas, pagrindai ir argumentai, kuriais remiamasi, ir šių pagrindų santrauka;
- e) ieškovo reikalavimai;
- f) jeigu reikia, įrodymai ir pasiūlymai pateikti įrodymų.

Pagal ES Teisingumo Teismo statuto 19 str. fiziniams ar juridiniams asmenims atstovauti ir ieškinį pasirašyti gali tik advokatas, turintis leidimą verstis advokato praktika valstybės narės ar kitos valstybės, kuri yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalis, teisme. Šalims atstovauti taip pat gali universiteto dėstytojai, kurie yra vienos iš valstybių narių piliečiai ir kuriems jų teisės aktai suteikia atstovavimo teisę teisme. Valstybėms narėms ir ES institucijoms Bendrajame Teisme ir Teisingumo Teisme atstovauja kiekvienai bylai skiriamas atstovas. Atstovui gali padėti patarėjas arba advokatas.

Kai kuriose valstybėse narėse, pavyzdžiui, Vokietijoje, prekių ženklų ir patentų bylose šaliai atstovauti gali patentinis patikėtinis (vok. *Patentanwalt*). Tačiau Pirmosios instancijos teismas (dabar – Bendrasis Teismas) sprendime byloje *Wilfer prieš VRDT*, T-315/03, EU:T:2005:211, 11 punkte nurodė, kad ieškovo prašymas, kad patentiniam patikėtiniui būtų leista dalyvauti kaip jo atstovui, negali būti patenkintas. Iš tikrųjų pagal ES Teisingumo Teismo statuto 19 straipsnį tik advokatas, turintis leidimą verstis advokato praktika valstybės narės ar kitos valstybės, kuri yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalis, teisme, gali atstovauti ar padėti šalims, kurios nėra valstybės ar institucijos.

Jeigu ieškovas turi advokato statusą, jis pats sau atstovauti negali. Atstovas turi būti trečiasis asmuo⁵. Negalima laikyti trečiuoju asmeniu, kuriam leidžiama pasirašyti ieškinį bendrovės vardu, advokato, kuris taip pat yra šios bendrovės vadovas ir todėl atlieka jos direktoriaus funkcijas⁶.

Naujojo Procedūros reglamento 75 str. numato, kad Bendrasis Teismas gali nustatyti jam pateikiamų ieškinių ir kitų pareiškimų teksto apimtį. Pirmininkas gali leisti viršyti maksimalią pareiškimų apimtį tik kai kyla ypač sudėtingų teisinių ar faktinių klausimų. Ieškinių ir kitų pareiškimų apimties ribojimas paaiškinamas visų pirma tuo, kad proceso dokumentų vertimas reikalauja daug lėšų ir lėtina bylos nagrinėjimą. Pagal Procedūros reglamento praktines vykdymo nuostatas tiesioginių ieškinių ir atsiliepimų į juos puslapių skaičius negali viršyti 50 (20 puslapių prekių

---

⁵ Teisingumo Teismo nutartis byloje *Lopes prieš Teisingumo Teismą*, C-174/96 P, EU:C:1996:473, 8, 10–11 punktai.

⁶ Pirmosios instancijos teismo nutartis byloje *Sulvida prieš Komisiją*, T-184/04, EU:T:2005:7, 8, 10–11 punktai.

ženklų ir dizaino bylose). 20 puslapių apimtis nustatyta prieštaravimui prieš ieškinių priimtinumą ir atsiliepimui į jį (10 puslapių prekių ženklų ir dizaino bylose), 25 puslapių – dublikui ir triplikui ir t. t.

Ieškinių kalbą, kartu ir visą bylos procedūros kalbą, pasirenka ieškovas. Kai atsakovas yra valstybė narė arba valstybės narės fizinis ar juridinis asmuo, proceso kalba yra tos valstybės oficialioji kalba. Šiuo metu yra 24 oficialios Europos Sąjungos kalbos.

2015 m. gruodžio 31 d. statistika rodo, kad anglų kalba pasirinkta 43 proc. bylų, prancūzų – 12,5 proc., vokiečių – 16,8 proc., italų – 8,5 proc., ispanų – 7,6 proc., lenkų – 3,1 proc. Lietuvių kalba pateikta 1 proc. ieškinių. Reikia taip pat neužmiršti, kad anglų kalba yra pagrindinė tarptautinių įmonių kalba. Tokių ieškovų ES Bendrajame Teisme yra daugiausia. Teismo vidaus darbo kalba yra prancūzų. Ieškovas, pasirinkęs prancūzų kalbą, žino, kad jo ieškinys bus išnagrinėtas greičiau, nes nereikės vertimų, kurie sudėtingose bylose gali sulėtinti sprendimo priėmimą ilgam laikui. Nepaisant to, pastaruoju metu ši kalba vis dažniau užleidžia antrą vietą vokiečių kalbai.

Bendrojo Teismo procedūros reglamento praktinės vykdymo nuostatos detaliai reglamentuoja atvejus, kai dėl bendrų reikalavimų ieškiniui nesilaikymo Teismo kanceliarija gali atsakyti įteikti ieškinį kitoms bylos šalims ar atidėti įteikimą ir nustatyti terminą trūkumams pašalinti. Pavyzdžiui, jei buvo prašoma sumažinti ieškinių apimtį, ieškinių įteikimas atidedamas. Nepašalinus tam tikrų trūkumų, ieškinys gali būti atmestas kaip nepriimtinas.

IEŠKINIO PRIIMTINUMAS

Tam, kad ieškinys būtų priimtas nagrinėti, jis turi būti pareikštas tinkamu laiku, tinkamai jurisdikcijai, turi būti tinkami ieškovas ir atsakovas, tinkamas ieškinių dalykas ir t. t.

Išskiriamos šios ieškinių priimtinumą sąlygos:

1. *ratione temporis* (tinkamas laikas);
2. *ratione loci* (tinkama vieta);
3. *ratione personae* (tinkamas ieškovas ir tinkamas atsakovas);
4. *ratione materiae* (tinkamas ieškinių dalykas pagal teismo kompetenciją ir jurisdikciją);
5. kitos sąlygos (pvz., ieškinių rekvizitai, papildomi oficialūs dokumentai).

Bendrojo Teismo procedūros reglamento 126 str. nustato, kada ieškinys yra akivaizdžiai atmestinas: tuo atveju, kai ieškinys akivaizdžiai nepriklauso Bendrojo Teismo jurisdikcijai, arba jeigu ieškinys yra akivaizdžiai nepriimtinas, arba akivaizdžiai teisiškai nepagrįstas, Bendrasis Teismas gali bet kada nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi ir netęsti proceso.

Priimtinumą *ratione temporis*. Pagal SESV 263 str. ieškiniai dėl akto panaikinimo pateikiami per du mėnesius nuo to akto paskelbimo arba nuo pranešimo apie

jį ieškoviui dienos, arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo. Pagal 265 str. ieškinys neveikimo bylose priimamas tiktai tuo atveju, jeigu ta institucija buvo pirmiau paraginta imtis atitinkamų veiksmų. Jei per du mėnesius po tokio paraginimo ta institucija neapibrėžia savo pozicijos, ieškinys gali būti pareiškiamas per kitus du mėnesius.

Svarbu tiksliai ir griežtai laikytis termino ieškiniui pareikšti. Kadangi du mėnesiai praktikoje pasirodė gana trumpas terminas ypač sudėtingose bylose, numatyti du papildomi terminai. Pirma, jeigu terminas, per kurį leidžiama pareikšti ieškinį dėl institucijos akto, prasideda nuo to akto paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje, jis skaičiuojamas nuo keturioliktos dienos po šio paskelbimo pabaigos. Antra, procesiniai terminai pratęsimi fiksuotu dešimties dienų terminu dėl nuotolių. Dešimties dienų terminas dėl nuotolių yra papildomas terminas, įvestas dėl to, kad bendras dviejų mėnesių terminas praktikoje pasirodė pernelyg trumpas.

Taisyklės, susijusios su terminais ieškiniui pareikšti, yra imperatyvios. Terminas ieškiniui pareikšti gali būti pratęstas tik išimtiniais atvejais, praktiškai tik tada, kai jis praleistas dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*). Teisingumo Teismas nutartyje byloje *Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert prieš Komisiją*, C-73/10 P, EU:C:2010:684, 41 punkte nurodė, kad pagal nusistovėjusią Teismo praktiką nuo Sąjungos teisės aktų, susijusių su procesiniais terminais, galima nukrypti tik visiškai išimtinėmis aplinkybėmis, t. y. aplinkybėmis, kurių nebuvo galima numatyti, arba *force majeure* atveju, nes griežtas šių taisyklių taikymas atitinka teisinio saugumo reikalavimą ir būtiną vengti bet kokios diskriminacijos ar savivalės vykdant teisingumą (41 p.).

Byloje *Doherty*, T-468/10, EU:T:2011:133, ieškovas teigė, kad negalėjo perduoti faksu keleto ieškinių dėl Bendrojo Teismo fakso gedimų. Bendrasis Teismas šioje byloje nustatė, kad vidutinis ieškinio perdavimo laikas buvo maždaug nuo šešių iki septynių minučių, tai patvirtino ieškovas. Nutartyje nurodyta:

„22. Remiantis tuo galima daryti išvadą, kad valandos, kuriomis remiasi ieškovas, siekdamas parodyti, jog Bendrojo Teismo faksas nepateikė ataskaitos apie gavimą siunčiant ieškinį byloje T-471/10, turi būti suprantamos kaip 23 val. 53 min. ir 23 val. 57 min. Liuksemburgo laiku. Tad ir atsižvelgiant į vidutinį septynių ieškinių perdavimo laiką, net darant prielaidą, kad kanceliarijos faksas veikė normaliai, ieškinys byloje T-471/10 dar galėjo būti perduotas iki vidurnakčio, t. y. iki termino ieškiniui pareikšti pabaigos.“

Bendrasis Teismas nustatė, kad elektroniniu paštu advokato siųstas ieškinys byloje T-468/10 gautas jau po vidurnakčio, 2010 m. rugsėjo 28 d. 00 val. 59 min. Liuksemburgo laiku, tai yra pasibaigus terminui 2010 m. rugsėjo 27 d. dvyliktą valandą

nakties⁷. Teismas taip pat nepripažino pateisinamomis kitas termino praleidimo aplinkybes, kurias nurodė ieškovas. „Net darant prielaidą, kad kanceliarija telefonu informavo apie ieškinio pateikimo tvarką, o tai visai nėra nustatyta, ieškovas turėjo taikyti su nustatyta ieškinių pateikimo tvarka ir taikytiniais terminais susijusias Procedūros reglamento nuostatas, kurias aiškinant nekyla jokių ypatingų sunkumų. <...> Juo labiau negali būti laikoma pateisinimu, kad ieškovo atstovas galėjo Bendrojo Teismo kanceliarijai perduoti šį ieškinį tik 2010 m. rugsėjo 27 d. popietę ir vakare dėl to, kad jo klientas ir laivo konstruktorius pastaraisiais mėnesiais buvo sunkiai pasiekiami, nes dėl savo profesinės veiklos didžiąją laiko dalį praleido jūroje.“ (Nutar ties 29 ir 30 punktai).

Procesinių terminų atžvilgiu pateikimo diena laikoma ta diena, kurią pasirašyto procesinio dokumento originalo kopija gaunama Bendrojo Teismo kanceliarijoje faksu, jeigu ne vėliau kaip per dešimt dienų po šio gavimo Teismo kanceliarijai pateikiamas pasirašytas procesinio dokumento originalas. Vėliau šio trūkumo pašalinti negalima. Byloje *Bell & Ross BV*, C-426/10 P, EU:C:2011:612, 47–50 punktuose, pavyzdžiui, nustatyta, kad ieškovas supainiojo kopiją su pasirašytu dokumento originalu iš paslaugų teikėjo, dariusio kopijas, ir Bendrajam Teismui pateikė procesinio dokumento kopiją. Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad ieškovas nei įrodė, jog egzistavo išskirtinės aplinkybės, nei pateikė įrodymą dėl savo rūpestingo elgesio, kurio reikalaujama iš įprastai informuoto teisės subjekto. Teisingumo Teismas, nagrinėdamas apeliaciją, nurodė, kad už Teismo kanceliarijai pateiktinų procesinių dokumentų parengimą, peržiūrėjimą ir patikrinimą visiškai atsako atitinkamos šalies advokatas. Todėl ta aplinkybė, kad ieškinio originalas su kopijomis buvo supainiotas įsikišus trečiajai šaliai, įmonei, kuriai apeliante pavedė padaryti kopijas, ir kitos nurodytos aplinkybės negali būti pripažintos ypatingomis aplinkybėmis arba su apeliante nesusijusiais ir neįprastais įvykiais, pateisinančiais atleistiną klaidą, arba aplinkybę, kurios ji negalėjo numatyti.

Procesiniai dokumentai gali būti pateikti per taikomąją programą *e-Curia*, jei šalių atstovai tam pritarė ar su tuo sutiko. Ji leidžia įteikti ir peržiūrėti dokumentus elektroniniu būdu. Per *e-Curia* pateiktas procesinis dokumentas laikomas šio dokumento originalu, jeigu šiam pateikimui buvo panaudoti atstovo vartotojo vardas ir

---

⁷ Bylos T-468/10 nutartyje Bendrasis Teismas nustatė:

„13. <...> ieškinio pareiškimo terminas prasidėjo 2010 m. liepos 17 d., t. y. kitą dieną po pranešimo apie ginčijamą sprendimą, ir baigėsi 2010 m. rugsėjo 27 d. dvyliką valandą nakties, įskaitant terminą dėl nuotolių, atsižvelgus į faktą, kad 2010 m. rugsėjo 26 d. buvo sekmadienis.

14. Kadangi ieškiny s kanceliarijai elektroniniu paštu buvo perduotas rugsėjo 28 d. 00 val. 59 min. (Liuksemburgo laiku), originalas pateiktas 2010 m. spalio 6 d., šis ieškiny s pareikštas pasibaigus ieškinio pareiškimo terminui, taigi pavėluotai.“

slaptažodis. Ši identifikacija laikoma atitinkamo dokumento pasirašymu⁸. Programoje *e-Curia* popieriniai originalai nenaudojami.

Priimtinumas *ratione personae* apima tinkamo ieškovo ir tinkamo atsakovo reikalavimus.

Valstybė narė Bendrajame Teisme gali pareikšti ieškinius dėl Komisijos priimtų privalomų teisės aktų ir Tarybos teisės aktų, priimtų valstybės pagalbos, prekybos apsaugos priemonių („dempingo“) srityse, ir dėl teisės aktų, kuriais ji vykdo įgyvendinimo įgaliojimus.

SESV 263 str. 4 pastraipa numato tris situacijas, kai fizinis ar juridinis asmuo gali pareikšti tiesioginį ieškinį: kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali pateikti ieškinį dėl (1) jam skirtų aktų arba (2) aktų, kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susiję, ar (3) dėl reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų, tiesiogiai su juo susijusių ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių.

Trečioji situacija yra gana nauja, įvesta Lisabonos sutartimi, kuri numato galimybę pateikti ieškinį, nereikalaujant iš ieškovo, jog ginčijamas aktas būtų konkrečiai su juo susijęs, t. y. kad ieškovas turėtų individualų interesą ginčyti aktą. Užtenka, kad ginčijamas aktas būtų reglamentuojančiu aktu, dėl kurio nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių, o pats ieškovas būtų tiesiogiai susijęs su šiuo aktu.

Bendrasis Teismas sprendime byloje *CSF prieš Komisiją*, T-337/13, EU:T:2015:502, 17 punkte ryšium su tuo nurodė:

„17. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką fizinis ar juridinis asmuo yra tiesiogiai susijęs su aktu, jeigu tas aktas daro tiesioginį poveikį jo teisinei padėčiai ir nepalieka jokios diskrecijos jo adresatams, nes jo įgyvendinimas yra visiškai automatiškas ir išplaukia tik iš Sąjungos teisės normų, netaikant kitų tarpinių taisyklių.“

Praktiškai tai reiškia, kad, pavyzdžiui, tinkamas ieškovas bus įmonė, kuri gamina tam tikras prekes ar teikia paslaugas, o ES reglamentuojamojo pobūdžio aktas uždraudžia ar apriboja tokias prekes gaminti ar teikti paslaugas. Tačiau jeigu aktas numato, kad draudimus nustatys valstybės narės, ieškovas turi ginčyti atitinkamus valstybių narių aktus.

Bylose „valstybė prieš Komisiją“ ar „valstybė prieš Tarybą“ tinkamas ieškovas yra tik ES valstybė narė.

Tinkamu atsakovu panaikinimo, neveikimo ir žalos atlyginimo bylose, taip pat arbitražinių išlygų bylose gali būti tik ES institucijos ir įstaigos.

Ieškinys prieš ES valstybę narę yra akivaizdžiai nepriimtinas⁹. Bylose, sprendžia-

---

⁸ Bendrojo Teismo 2011 m. rugsėjo 14 d. sprendimas dėl procesinių dokumentų pateikimo ir įteikimo per taikomąją programą *e-Curia* (2011/C 289/07), 3 str.

⁹ Komisijos ir valstybių narių ieškiniai prieš valstybę narę, kuri neįvykdė kokios nors pareigos pagal Sutartis (pažeidimų bylos), nagrinėjami pagal SESV 258 ir 259 str. Teisingumo Teisme.

mose pagal arbitražines išlygas, numatytas ES kontraktuose, atsakovu taip pat gali būti ir kita kontrakto šalis – fizinis ar juridinis asmuo.

Priiartinumas *ratione materiae* reiškia, kad ieškinio dalykas turi būti tinkamas. Dalyko ir pagrindų keitimas gali būti nepriiartinas. Ieškinys gali būti pareiškiamas tik dėl ES teisės aiškinimo, veikimo ir taikymo ar dėl sutarties, kurioje numatyta arbitražinė išlyga, aiškinimo, veikimo ir taikymo. Bendrajame Teisme negalima ginčyti nacionalinės teisės aktų.

Galima ginčyti tik SESV 263 str. nurodytus aktus, t. y. įstatymo galią turinčius ES teisės aktus, Tarybos, Komisijos ir Europos centrinio banko priiartinus teisės aktus, išskyrus rekomendacijas ir nuomones, ir Europos Parlamento bei Europos Vadovų Tarybos aktus, galinčius turėti teisinių padarinių trečiosioms šalims. Galima ginčyti tik galutinius (priiartinus ir įsigaliojusius), o ne parengiamuosius teisės aktus.

Ieškinų, pareiktų pagal arbitražinę išlygą, specifika yra ta, kad ieškinys pareiškiamas pagal kontrakto sąlygas ir turinį. Pavyzdžiu gali būti byla *Technische Universität Dresden prieš Komisiją*, T-29/11, EU:T:2014:912, kurioje ieškovas ginčijo debeto avizą – Komisijos reikalavimą sumokėti tam tikrą sumą. Ieškovas 2004 m. sudarė su Europos Komisija sutartį dėl projekto „Collection of European Data on Lifestyle Health Determinants – Coordinating Party“ finansavimo. 2010 m. Komisija išsiuntė ieškovui debeto avizą, kurioje reikalavo grąžinti 55 377,62 eurų sumą. Teismas nurodė, kad debeto aviza nenurodyta tarp aktų, kuriuos Sąjungos teismų gali būti prašoma panaikinti pagal SESV 263 straipsnį. Ryšium su tuo jis atmetė Komisijos argumentą, kad debeto aviza yra tik parengiamasis aktas. Bendrasis Teismas perkvalifikavo šį ieškinį į ieškinį, pareiktą pagal arbitražinę išlygą (SESV 272 str.), ir jį išnagrinėjo pagal finansavimo sutarties sąlygas ir arbitražinę išlygą (sprendimo 67 punktas).

Labai svarbus yra ieškinio motyvavimas. Nepakankamas ieškinio motyvavimas gali būti pagrindas pripažinti jį nepriiartinu ir atmesti. ES Teisingumo Teismo statuto 21 str. ir Bendrojo Teismo procedūros reglamento 76 str., *inter alia*, reikalauja, kad ieškinyje turi būti nurodomi ginčo dalykas, pagrindai ir argumentai, kuriais remiamasi, ir šių pagrindų santrauka, taip pat ieškovo reikalavimai ir, jeigu reikia, įrodymai ir pasiūlymai pateikti įrodymų.

Remdamasis tuo Bendrasis Teismas sprendime byloje *CPEM prieš Komisiją*, T-444/07, EU:T:2009:227, 32 ir 33 punktuose nurodė, kad tam, kad ieškinys būtų priiartinas, reikia, jog iš paties ieškinio teksto būtų nors glaustai, bet nuosekliai ir suprantamai matyti visos esminės faktinės ir teisinės aplinkybės, kuriomis jis pagrįstas. Tam, kad būtų tenkinami šie reikalavimai, ieškinyje dėl tariamai Bendrijos institucijos padarytos žalos atlyginimo turi būti pateikti įrodymai, leidžiantys nustatyti veiksmus, kuriais ieškovas kaltina instituciją, motyvai, kodėl jis mano, jog tarp veiksmų ir tariamai patirtos žalos yra priežastinis ryšys, bei šios žalos pobūdis ir dydis. Ieškovui nepateikus jokių paaiškinimų, Teismas neturi įvertinti bei pati-

krinti, ar yra priežastinis ryšys tarp veiksmų, kuriais kaltinama, ir tariamai patirtos žalos. Todėl bet kokia vėlesnė su tokiu ryšiu susijusi nuoroda turi būti atmesta kaip pavėluota (žr. sprendimo 32–33, 36–37 punktus).

Prie ieškinio gali būti pridedami priedai, kuriuose pateikiami įrodymai. Tačiau Bendrasis Teismas šiuose prieduose neturi pats ieškoti ir identifikuoti ieškinį galinčių pagrįsti įrodymų. Bendrasis Teismas sprendime byloje *France Télécom prieš Komisiją*, T-340/03, EU:T:2007:22, 167 punkte nurodė:

„167. Taip pat primintina, kad nors ieškinys konkrečiais klausimais gali būti pagrįstas ir papildytas darant nuorodas į prie jo pridėtų dokumentų konkrečias ištraukas, priedai turi tik įrodomąją ir pagalbinę reikšmę. Priedai nėra skirti plačiau išplėtoti ieškinyje glaustai nurodytus ieškinio pagrindus, nurodant jame nepateiktus reikalavimus ar argumentus. Pareikštame ieškinyje ieškovas turi tiksliai pateikti reikalavimus, dėl kurių Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą, ir bent glaustai išdėstyti teisines ir faktines aplinkybes, kuriomis šie reikalavimai grindžiami.“

ES Bendrojo Teismo ir Teisingumo Teismo praktika rodo, kad tokių reikalavimų nesilaikymas, kaip terminas ieškiniui pareikšti, tinkamas ieškovas ir atsakovas, tinkamas ieškinio dalykas ir pakankamas ieškinio motyvavimas, turi tiesiogines neigiamas pasekmes ieškovui: paprastai jo ieškinys bus atmestas nutartimi kaip nepriimtinas ar vėliau – sprendžiant bylą iš esmės, jei šie klausimai būtų nagrinėjami sprendime kartu su ieškininiais reikalavimais.

IŠVADOS

Bendrojo Teismo praktika rodo, kad nuo to, kaip buvo laikomasi ieškiniams taikomų reikalavimų, nemažai priklauso tolesnė bylos nagrinėjimo eiga ir net bylinėjimosi sėkmė.

ES Bendrojo Teismo ir Teisingumo Teismo praktika rodo ypatingą ieškinio svarbą bylos nagrinėjimo procese. Reikėtų pabrėžti, kad rašytinė procedūra Bendrajame Teisme yra pagrindinė proceso dalis. Tai galima paaiškinti reikalavimu, kad teisiniai pagrindai, motyvai ir įrodymai turi būti pateikti jau ieškinio stadijoje. Vėlesnis jų pateikimas arba turi būti pateisinamas, arba gali būti net neleidžiamas.

ES Teisingumo Teismo statutas, Bendrojo Teismo procedūros reglamentas ir teismo praktika suformulavo gana griežtus reikalavimus ieškinio formai ir turiniui. Pagal šiuos reikalavimus dėl kai kurių ieškinio trūkumų, pavyzdžiui, pernelyg didelės apimties, ieškinio įteikimas kitoms šalims bus atidėtas, tačiau kiti esminiai trūkumai negali būti pašalinti. Jei ieškovas nesilaikė termino ieškiniui pareikšti, jeigu ieškovas buvo netinkamas, ieškinys pareikštas netinkamam atsakovui, pasirinktas netinkamas ieškinio dalykas arba ieškinys nemotyvuotas – ieškinys bus atmestas kaip nepriimtinas ar sprendžiant bylą iš esmės.

LITERATŪRA

1. Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos // Europos Sąjungos oficialusis leidinys, 2012/C 326/01, p. 37–180.
2. Protokolas Nr. 3 dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos // Europos Sąjungos oficialusis leidinys, 2012/C 326/01, p. 210–220.
3. Bendrojo Teismo procedūros reglamentas // Europos Sąjungos oficialusis leidinys, 2015/L 105/1, p. 10–67.
4. Bendrojo Teismo procedūros reglamento praktinės vykdymo nuostatos // Europos Sąjungos oficialusis leidinys, 2015/L 152/1, p. 4–30.
5. Bendrojo Teismo 2011 m. rugsėjo 14 d. sprendimas dėl procesinių dokumentų pateikimo ir įteikimo per taikomąją programą *e-Curia* // Europos Sąjungos oficialusis leidinys, 2011/C 289/07, p. 9–10.
6. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 2002 m. gruodžio 16 d. dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo // Europos Sąjungos oficialusis leidinys 2003/L 001, 04/01/2003, p. 1–25.
7. Teisingumo Teismo nutartis byloje *Lopes prieš Teisingumo Teismą*, C-174/96 P, EU:C:1996:473.
8. Teisingumo Teismo nutartis byloje *Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert prieš Komisiją*, C-73/10 P, EU:C:2010:684.
9. Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Bell & Ross BV*, C-426/10 P, EU:C:2011:612.
10. Teisingumo Teismo sprendimas byloje „*Eturas*“ UAB ir kt. prieš Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybą, C-74/14, EU:C:2016:42.
11. Pirmosios instancijos teismo sprendimas byloje *Wilfer prieš VRDT*, T-315/03, EU:T:2005:211.
12. Pirmosios instancijos teismo nutartis byloje *Sulvida prieš Komisiją*, T-184/04, EU:T:2005:7.
13. Bendrojo Teismo sprendimas byloje *France Télécom prieš Komisiją*, T-340/03, EU:T:2007:22.
14. Bendrojo Teismo sprendimas byloje T-284/08, *People's Mojahedin Organization of Iran prieš Tarybą*, EU:T:2008:593.
15. Bendrojo Teismo sprendimas byloje *CPEM prieš Komisiją*, T-444/07, EU:T:2009:227.
16. Bendrojo Teismo sprendimas byloje *Portovesme prieš Komisiją*, T-291/11, EU:T:2014:89

17. Bendrojo Teismo sprendimas byloje *CSF prieš Komisiją*, T-337/13, EU:T:2015:502.
18. Bendrojo Teismo sprendimas byloje *Technische Universität Dresden prieš Komisiją*, T-29/11, EU:T:2014:912.

Prof. Dr. Vilenas VADAPALAS
Former Judge of the General Court
of the European Union

APPLICATION BEFORE THE GENERAL COURT OF THE EUROPEAN UNION

Summary

Written pleadings form the most important part of proceedings before the EU General Court. It is due to requirement that application and defence shall contain the pleas in law and arguments relied on and any evidence produced or offered. Already at this stage of written procedure the parties shall submit to the Court the elements of their claims and clearly fix their positions. No new plea in law may be introduced in the course of proceedings unless it is based on matters of law or of fact which come to light in the course of the procedure. Evidence produced or offered shall be submitted in the first exchange of pleadings.

The form of order sought by the applicant can be modified only in exceptional circumstances such as, for example, a situation where EU institution has changed a measure, which previously was contested by original application.

In 2015 new Rules of Procedure entered into force containing many new provisions, enabling the Court to improve the efficiency of its procedures and to respond to the problems caused by its growing case-load. The role of application in judicial proceedings becomes even more important because in majority of cases the General Court decides that a second exchange of pleadings (reply and rejoinder) is unnecessary. New Rules of Procedure also give the power to adjudicate by judgment without a hearing.

The article is divided into three parts: first, competence of the General Court, second, general requirements applicable to applications and, third, the admissibility of applications.

Where an action for the annulment of a measure under Article 263 TFEU is brought before the Court, its jurisdiction is limited to reviewing the legality of the contested measure, except cases of penalties imposed by the Commission where the Court has unlimited jurisdiction. In addition, the Court recognizes that in some areas such as economic and financial sanctions, and cases where complex economic or technical analysis is needed, the EU institutions possess discretionary power. However, that does not mean that the Court is not competent to review the interpretation made by an institution of the relevant facts. General Court judicature must not only establish whether the evidence relied on is factually accurate, reliable and consistent, but must also ascertain whether that evidence contains all the relevant information to be taken into account in order to assess the situation and whether it is capable of substantiating the conclusions drawn from it. Therefore, the role of evidence produced by applicant plays substantial role. Here, the principle *ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat* is applicable: the burden of the proof lies upon him who affirms not he who denies.

Statute of the Court of Justice and Rules of Procedure provides for detailed elements of application. Individuals must be represented by the lawyers authorised to practise before a court of a Member State or of another State which is a party to the EEA Agreement. If an

applicant is a lawyer himself, he or she cannot be a representative. A lawyer who is employed by a legal person cannot represent this legal person. Patent attorneys are also not allowed to represent the parties in intellectual property cases even if they are authorised to practice before the courts of some Member States in such category of cases.

Admissibility of applications are examined as admissibility *ratione temporis* (respect of time-limits), *ratione personae* (jurisdiction over persons, both applicant and respondent) and *ratione materiae* (compatibility of claim with applicable law).

It is settled case-law that no derogation from the application of the EU rules on procedural time-limits may be made save where the circumstances are quite exceptional, in the sense of being unforeseeable or amounting to *force majeure*.

Article 263 (4) TFEU establishes three situations where a natural or legal person may institute proceedings against an act (1) which is addressed to that person or (2) which is of direct and individual concern to them, and (3) against a regulatory act which is of direct concern to them and does not entail implementing measures. Third possibility is introduced by Lisbon Treaty and does not require individual concern. It is already settled case-law that a natural or legal person is directly concerned by a regulatory act that directly affects the legal situation of that person and that leaves no discretion to its addressees, its implementation being purely automatic and resulting from EU rules without the application of other intermediate rules. Typical situation is prohibition or restriction of certain acts of individuals.

A natural or legal person may institute proceedings only against an act under Article 263 (1) or failure of EU institutions or bodies to act under Article 265 TFEU. Individual may also claim damages caused by EU institutions and introduce claims against institutions under arbitral clauses. Actions of individuals directed against acts or omissions of Member States are inadmissible. Action shall be directed against final act, not against preparatory or intermediary act.

Sufficient reasoning of application is one of the most important requirements of admissibility. An abstract statement, which is not clarified by sufficiently clear and precise information to enable the parties to respond to it and the Court to exercise its authority, does not fulfil that requirement. All applications must state the subject-matter of the proceedings and include a summary of the pleas raised. That statement must be sufficiently clear and precise to enable the defendant to prepare its defense and the Court to rule on the application, if necessary, without any further information. In order for an action to be admissible, the essential matters of law and fact relied on should be stated, at least in summary form, coherently and intelligibly in the application itself. An application seeking compensation for damage allegedly caused by EU institution must state the evidence from which the conduct alleged against the institution can be identified, the reasons for which the applicant considers that there is a causal link between that conduct, the damage which it claims to have suffered, and the nature and extent of that damage.